

12 PUNKTER

FÖR ETT KÄRLEKSFULLARE STOCKHOLM

LÄS MER OM HUR MILJÖPARTIET VILL
SKAPA ETT KÄRLEKSFULLARE STOCKHOLM PÅ:
WWW.MP.SE/STOCKHOLM/LIKA-MOJLIGHETER

POLITIK FÖR HELA FAMILJEN

miljöpartiet de gröna

Inledning

Friheten att utforma sitt eget liv är en grundläggande mänsklig rättighet. Där ingår att kunna uttrycka sin kärlek, sexualitet och könsidentitet – hur personen än själv väljer att definiera dessa – utan rädsla för fördomar och diskriminering.

Rätten till självbestämmande och identifikation är också en demokratifråga. Demokrati handlar inte bara om politiska rättigheter och åsiktsfrihet, det handlar också om samma rätt att uttrycka sin kärlek, sexualitet och könsidentitet.

Under Prideveckan blommar Stockholm ut i regnbågens alla färger och blir en frizon för personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queer (hbtq-personer). Under veckan är det dominerande budskapet att all kärlek är bra kärlek. Men under resten av året kan frizonen och mångfalden ibland kännas långt borta.

Stockholms stad har ett ansvar för att alla, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet, ska känna sig hemma även i vardagslivets Stockholm. Den offentliga sektorn måste vara ett föredöme när det gäller hbtq-personers rättigheter och påverka andra aktörer i samhället i samma riktning.

Alla människor ska kunna vara säkra på att få ett gott bemötande i sin kontakt med både offentliga och privata aktörer. För att budskapet ”all kärlek är bra kärlek” ska råda året om behöver vi påverka attityder – hos stadens politiker och tjänstepersoner, inom förskolan och skolan, inom idrotten, hos socialtjänsten, på äldreboendet och bland Stockholms invånare.

Staden måste också göra fler aktiva insatser. Ungdomsstyrelsen konstaterar i en rapport från 2012 att unga homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer som är osäkra på sin sexuella läggning eller könsidentitet har en betydligt sämre hälsa i jämförelse med den övriga befolkningen ¹ Det handlar inte minst om den psykiska hälsan. Staden har ett ansvar gentemot dessa ungdomar och måste agera mer aktivt för att se till att alla stadens invånare mår bra.

Slutligen måste alla tänkbara åtgärder genomföras för att bekämpa hat- och hetsbrott, som är den allvarligaste konsekvensen av homofobi.

På följande sidor presenterar Miljöpartiet i Stockholms stad tolv punkter för ett kärleksfullare Stockholm.

---

1 Ungdomsstyrelsens rapport: Om unga hbtq-personer – Hälsa, 2012

Begrepp

Genus

Syftar på det sociala könet, eller det sätt på vilket vi reproducerar kön i samhället. Exempelvis hur vi skapar normer kring manligt och kvinnligt i vår vardag.

HBTQ

HBTQ refererar till personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queer.

Hen/ henom

Könsneutrala pronomen.

Heteronormativitet

Enligt heteronormen förväntas människor vara antingen kvinna eller man och ingenting annat, och vi talar om dessa två som motsatta kön. Kvinnor och män förväntas vara olika; feminina respektive maskulina. Alla förväntas vara heterosexuella och eftersträva monogama parförhållanden. Att följa eller inte uppenbart avvika från normen ger ekonomiska, politiska och sociala fördelar.

Intersektionalitet

Det intersektionella perspektivet är användbart för att synliggöra hur olika maktordningar är sammanflätade med varandra och hur de kan skifta i olika sammanhang. Ett intersektionellt perspektiv gör ojämställdheten mer komplex eftersom den synliggör ojämställdhet och maktordningar även inom grupper genom att analysera flera diskrimineringsgrunder samtidigt.

Normkritik

Att arbeta normkritiskt innebär att synliggöra och ifrågasätta normer som påverkar individers möjlighet till makt på olika nivåer. Att tillhöra en norm, något som anses vanligt och inte brukar ifrågasättas, innebär fördelar. Ofta blir fördelarna synliga först om när någon bryter mot normen.

Queer

Queer kan definieras på olika sätt. Dels handlar det om att analysera sexualitet, identitet och kön ur ett historiskt och maktpolitiskt perspektiv där normer ifrågasätts. Queer kan beskrivas som en identitet, en slags frihet eller önskad frihet från normer som hindrar.

RFSL

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter.

Transperson

Transperson är ett paraplybegrepp som tillkommit framför allt för att kunna vara en samlande term i sexualpolitiska frågor. Med transpersoner menas oftast personer som genom sina könsuttryck och/eller könsidentiteter avviker från könsnormen.

I. Skapa mötesplatser för alla ungdomar

Ungdomsstyrelsen konstaterar i en rapport från 2012 att unga homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer som är osäkra på sin sexuella läggning eller könsidentitet har en betydligt sämre hälsa i jämförelse med den övriga befolkningen. Det handlar inte minst om den psykiska hälsan. Bland ungdomar mellan 16-29 år uppgav 11 procent av de homo- och bisexuella männen och 25 procent av kvinnorna att de någon gång försökt ta sitt liv. Bland unga transpersoner är siffran så hög som 27 procent. Siffrorna är ytterst oroväckande.

En åtgärd som lyfts fram för att stötta dessa ungdomar är mötesplatser och träffpunkter för unga hbtq-personer. Unga hbtq-personer utsätts i högre grad än andra unga för kränkande behandling, våld och hot om våld både utanför och inom familjen. Att ha tillgång till en frizon där en kan känna sig trygg och slippa att bli ifrågasatt på grund av sin sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck är oerhört viktigt. Mötesplatser ger tillfälle att bygga upp ett nätverk som ger trygghet. Ledare med goda kunskaper om hbtq-frågor och som kanske själva är hbtq-personer bildar en länk till vuxenvärlden och agerar viktiga förebilder för hbtq-ungdomar.

För att skapa fler frizoner i Stockholm behöver hbtq-kompetensen öka på de platser där unga finns. Det handlar främst om skolor och fritidsgårdar men också om föreningslivet och idrotten. Idag är tre av Stockholms 68 fritidsgårdar hbt-certifierade. Dessa tre ligger alla i stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör. Miljöpartiet anser att alla Stockholms fritidsgårdar ska hbtq-certifieras.

I Stockholm finns också ungdomshänget Egalia som drivs av RFSL Stockholm och besöks av cirka 2 500 hbtq-ungdomar per år. Här erbjuds en icke-heteronormativ, trygg miljö med professionell personal som kan ge ungdomarna råd, stöd och gemenskap. Det saknas dock tillräckliga resurser för att tillgodose ungdomarnas behov av stöd året runt. Idag räcker stadens finansiering endast till att ha öppet sex timmar i veckan och för många ungdomar blir loven långa när Egalia har stängt. Miljöpartiet vill att Egalia ska få utökat stöd så att hbtq-hänget kan utöka sina öppettider under kvällar, helger och lov.

Miljöpartiet driver

- att alla Stockholms stads fritidsgårdar ska hbt-certifieras
- att Egalia ska få utökat stöd så att hbtq-hänget kan utöka sina öppettider under kvällar, helger och lov
- att kolloverksamhet och andra mötesplatser ska finnas som riktar sig exklusivt till unga transpersoner

Läs mer: Motion av Åsa Jernberg (MP) till kommunfullmäktige i Stockholms stad "Skapa fler mötesplatser för unga hbtq-personer"

2. En öppnare idrottsrörelse

Den största folkrörelsen i Sverige är den samlade idrottsrörelsen med dryga tre miljoner medlemmar. Många unga passerar idrottsrörelsen under sin uppväxt och idrott och motion har stor betydelse för människors psykiska och fysiska välbefinnande. Det är därför viktigt att idrottsrörelsen arbetar målmedvetet med diskrimineringsfrågor, antimobbingsinsatser och lika rättigheter, inklusive hbtq-frågor.

Unga homo- och bisexuella personer idrottar i en förening i mindre utsträckning än heterosexuella unga. Detta kan ha flera orsaker. Ungdomsstyrelsen konstaterar att en anledning är att det fortfarande "finns stora utmaningar för idrottsrörelsen att skapa icke-diskriminerande miljöer".² Jargongen och attityden i vissa idrottssammanhang har av vissa upplevts som homofob och att påtagligt få elitidrottare har "kommit ut" talar sitt tydliga språk.

Riksidrottsförbundet är medvetet om problemen och tog för ett antal år sedan fram en policy och en handlingsplan mot diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Under 2012 genomför förbundet en studie med RFSL och RFSL ungdom som ska kartlägga de attityder som hbtq-personer möter i idrottsvärlden.

Stat och kommun är de huvudsakliga bidragsgivarna till idrottsrörelsen i Sverige och har ett stort inflytande på idrotts- och friluftsföreningar, dels ekonomiskt men också genom tilldelning av tider i idrottsanläggningar. Idag finns inga krav på antidiskriminerande insatser som motprestation för klubbarnas ekonomiska bidrag från kommun och landsting. De allra flesta ledare och tränare erbjuds inte någon utbildning för att kunna få eller öka sin hbtq-kompetens. Det är viktigt att Stockholms stad ger idrottsföreningarna stöd i deras arbete mot mobbning och diskriminering.

Miljöpartiet driver

- att bidrag endast ska utgå till de föreningar som aktivt motverkar mobbning och diskriminering inom sin verksamhet
- att Stockholms stad ska erbjuda idrottsledare fortbildning med fokus på lika rättigheter, normkritik och likabehandling

---

² Ungdomsstyrelsens rapport: Om unga hbtq-personer – Hälsa, 2012

3. En förskola för utveckling

Att arbeta normkritiskt inom förskolan handlar dels om att ge alla familjer ett likvärdigt bemötande, men det är också en viktig del i att ge alla barn hundra möjligheter istället för bara två – att vara pojke eller flicka. Centralt är att utgå från individen istället för förlegade föreställningar om kön.

Genuspedagogik, normkritik och intersektionalitet hänger ihop för att skapa ett öppet och välkomnande klimat där barn tillåts vara de personer de vill vara utan tryck från tvingande normer. Skollagen och läroplanen för förskolan specificerar att förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Skolinspektionen kritiserade dock Stockholms skolor och förskolor i början av 2012 för just brister i hur staden arbetar med att bryta traditionella könsroller.

Det är viktigt att konkreta åtgärder vidtas i Stockholms förskolor för att uppnå läroplanens mål. Var tredje förskola i landet lever inte upp till Skolinspektionens jämställdhetsmål.

Skolan och barnomsorgen är två av samhällets mest normskapande instanser och förskolan är kanske det första mötet barnet har med andra familjekonstellationer än den egna. Förskolan har en viktig uppgift att grundlägga respekten för alla människors lika värde. För det behövs kunskap och kompetensutveckling.

Miljöpartiet driver

- att varje förskola i Stockholms stad ska ha tillgång till en genuspedagog
- att Stockholms stads förskolor ska hbt-certifieras

4. Öka hbtq-kompetensen i skolan

Att skolmiljön ska vara fördomsfri och inte tillåta en kränkande jargong känns kanske som en självklarhet, men verkligheten ser ofta annorlunda ut. Skolgången kan vara en väldigt jobbig tid för den som av något skäl betraktas som avvikaren i andras ögon. Många lärare är osäkra på hur de ska agera när frågor om sexuell läggning och könsidentitet kommer upp. Osäkerheten kan göra att homofoba skällsord får stå oemotsagda. Vidare är det alltför få lärare som aktivt berör frågor om sexuell läggning när de undervisar.³

Sedan 2009 regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i diskrimineringslagen och skollagen. Både förskola och skola ska varje år upprätta en likabehandlingsplan och en årlig plan mot kränkande behandling.

Skolverkets rapport ”Diskriminerad, trakasserad, kränkt?” (feb 2009), beskriver vikten av att arbeta med de faktiskt rådande normerna i skolan, med målet att ingen elev ska uppleva att skolmiljön skapar exkludering och utanförskap. Studien visar att själva grunden till att diskriminering, trakasserier och kränkningar uppstår kan kopplas till de normer som finns i verksamheterna. Följden av en diskriminerande skolmiljö blir att elever undviker skolan och i längden inte kan ta till sig den undervisning de har rätt till.

Genom att synliggöra värderingar och mönster förebyggs kränkningar och andra uttryck för bristande respekt för människors lika värde. Detta gäller alla former av kränkningar och alla diskrimineringsgrunder: kön, ålder, funktionsnedsättning, religion/ trosuppfattning, etnicitet, sexuell läggning och könsidentitet eller könsuttryck. Det är viktigt att både skola och förskola arbetar med ett intersektionellt perspektiv och arbetar aktivt för att motverka diskriminering i alla dess former. I detta ingår att se till så att lärare och elever har tillgång till skolmaterial där hbtq-frågor synliggörs och behandlas på ett icke-diskriminerande sätt.

Skolverket har våren 2012 kommit med allmänna råd för arbetet med diskriminering och kränkande behandling. Då ansvaret för det pedagogiska arbetet ligger hos varje rektor eller förskolechef så är det viktigt att rektorerna i Stockholms skolor har kompetens inom hbtq-frågor. Ett viktigt område för skolan att arbeta med är en kvalitativ och icke-heteronormativ sex- och samlevnadsundervisning där utgångspunkten är att utbildningen ska vara fullgod och likvärdig oavsett sexuell läggning.

Miljöpartiet driver

- Stockholms stad ska göra en översyn av läromedlen som används i stadens skolor för att säkerställa att skolans läromedel är fria från fördomar och diskriminering med hänsyn till samtliga diskrimineringsgrunder.
- att Stockholms stads skolor ska hbt-certifieras

---

³ Sahlström, Jenny: ”En utmaning för heteronormen- lärares kunskapsbehov och ansvar inom områdena sexuell läggning och homofobi”, Projektet ”under ytan”, 2006

5. Hbt-certifiera skolhälsan och Stockholms stads ungdomsmottagningar

Attityder och bemötande påverkar människors hälsa. Hälsan i en grupp kan betraktas som god när gruppen har en god fysisk och psykisk hälsa, ekonomisk och social trygghet, skydd från utsatthet, brott, mobbning, diskriminering samt goda möjligheter att utveckla sin livssituation.⁴

Ungdomsstyrelsen beskriver i två rapporter från 2010 och 2012 hälsosituationen för unga hbtq-personer och unga som är osäkra på sin sexuella läggning som generellt sämre än för ungdomar i övrigt. Det handlar i stor utsträckning om den psykiska hälsan samt riskbruk av alkohol, droger och tobak. Hbtq-personer utsätts i högre utsträckning än heterosexuella för våld eller hot om våld både inom och utanför den egna familjen⁵

För många unga sker en första kontakt med vården inom skolhälsan eller på en ungdomsmottagning, vilket gör att vikten av att bli bemött med kompetens och kunskap är extra stor. Det här gäller framförallt transpersoner som ibland kommer att ha en lång relation med olika vårdinstanser för utredning och genomförande av ett eventuellt könsbyte. Många vittnar om att de i sin första kontakt med vården istället för att få information och hjälp själva tvingas utbilda vårdpersonalen om transfrågor.

Idag är endast en av Stockholms stads ungdomsmottagningar hbt-certifierad. Utvecklingen går framåt och i majoritetens budgetförslag för 2013 anges att alla stadens ungdomsmottagningar ska hbt-certifieras. Det finns i dagsläget dock inga medel avsatta för detta.

Miljöpartiet driver

- Att de ungdomsmottagningar som drivs av Stockholms stad ska hbt-certifieras
- Att skolsköterskor och kuratorer ska ha hbtq-kompetens

---

4 Ungdomsstyrelsens rapport: Om unga hbtq-personer – Hälsa, 2012

5 Ungdomsstyrelsens rapport: Om unga hbtq-personer – Hälsa, 2012

6. Lite mer T i (t)illvaron

Transpersoner möts idag kanske i högre grad än h:et, b:et och q:et av okunskap och oförstående i sin vardag. För många handlar det om att inte bli trodd eller sedd, att behöva försvara det könsuttryck en känner är rätt för en själv och om att vara utlämnad åt andra människors okunskap. Transpersoner finner sig oftare än andra hbtq-personer i situationer där de måste "komma ut" som normöverskridare. Något så vardagligt som ett toalettbesök eller ombytet innan gymnastiklektionen kan bli en potentiellt utsatt situation. För att undvika utsatta och hotfulla situationer finns olika taktiker, i vissa städer i USA finns exempelvis en applikation till telefonen där användarna själva märker ut var på stan det finns könsneutrala toaletter.

Undersökningar som Ungdomsstyrelsen tagit fram visar att transpersoner har en betydligt sämre hälsa jämfört med hetero-, homo- och bisexuella unga. Det här gäller framförallt den psykiska hälsan. Att 27 procent av unga transpersoner (16-29 år) har försökt ta sitt liv är oacceptabla siffror som visar att samhället inte gör tillräckligt. I Ungdomsstyrelsens rapport Hon Hen Han från 2010 påvisas att 49 procent av de tillfrågade transpersonerna någon gång undvikit att gå ut på grund av rädsla. Samhället kan inte stå vid sidlinjen när transpersoners mänskliga rättigheter åsidosätts.

År 2009 anordnades Sveriges första sommarläger för transungdomar av RFSL Ungdom. Lägre finansierades av Allmänna arvsfonden. Projektet är numera avslutat och därmed har även sommarlägren upphört trots att de har en viktig roll att fylla som mötesplats för unga transpersoner. Miljöpartiet anser att Stockholms stad ska ta ett ansvar och avsätta medel för att möjliggöra sommarläger eller andra aktiviteter specifikt riktade till transungdomar.

Offentliga byggnader är idag ofta segregerade utifrån kön, vilket utestänger och försvårar för transpersoner. Utsatta och potentiellt hotfulla situationer kan undvikas med små förändringar såsom könsneutrala toaletter, duschdraperier i omklädningsrummen och att passage möjliggörs till träningslokalerna utan att gå igenom omklädningsrummet.

Transpersoner exkluderas ofta från lagidrott i föreningsform eftersom den i princip alltid är uppdelad baserat på kön. Miljöpartiet anser att idrottsföreningar i Stockholm ska stimuleras att erbjuda mixade lag inom ungdomsidrotten och breddidrotten. Detta skulle även gagna många fler än enbart transpersoner. Flera duktiga idrottsskivinnor har börjat sina karriärer i pojklag. Mixade lag skapar ökad förståelse mellan könen och ett trevligt klimat för umgänge och motion.

Miljöpartiet driver

- att Stockholms stad ska stödja aktiviteter och mötesplatser speciellt riktade mot transungdomar
- att offentliga byggnader, exempelvis idrottshallar, ska ses över ur ett hbtq-perspektiv för att bli mer öppna och inkluderande
- att idrottsföreningar ska bli mer hbtq-vänliga och att transpersoners idrottande ska underlättas
- att Stockholms stad ska stödja föreningar som erbjuder mixade lag i yngre åldrar samt inom breddidrott

7. En hbtq-vänlig äldreomsorg

Att ett äldreboende med hbtq-profil är på gång i Stockholm är mycket positivt. Det är en trygghetsfråga i det fortfarande påfallande heteronormativa samhället vi lever i att kunna välja ett boende och en omsorgsform där personen kan känna sig trygg att vara den hen är. Lika självklart som att det är positivt att kunna välja för den som vill, lika viktigt är det att hbtq-personer inte enbart ska vara hänvisade till särskilda hbtq-boenden för att få ett gott bemötande. Alla stadens äldreboenden ska ha hbtq-kompetens så att äldre kan känna sig trygga och respekterade, oavsett sexuell läggning och könsidentitet.

Miljöpartiet driver

- att alla Stockholms äldreboenden ska ha hbtq-kompetens
- att det ska finnas profilboenden riktade särskilt till hbtq-personer för att garantera att alla kan leva öppet livet ut

8. Satsa på en normkritisk socialtjänst

Inom socialtjänsten har tjänstepersonernas inställning och bemötande stor betydelse för de människor de möter. Det finns idag ingen generell utbildning, fortbildning eller kompetenshöjning om hbtq-frågor för personalen inom socialtjänsten.

Den genomlysning som Socialstyrelsen gjorde 2004 om hur homo- och bisexuella personer bemöts i socialtjänsten är i många delar skrämmande läsning om osynliggörande, kränkande kommentarer och diskriminerande särbehandling. I ljuset av detta är det välkommet att Socialstyrelsen sedan 2012 har en intern hbtq-samordnare. Syftet är att hbtq-frågor ska bevakas och beaktas i det arbete som sker inom myndigheten.

Även i samkönade relationer förekommer våld riktat mot ena partnern. En rapport från RFSL med fokus på samkönat våld visar att runt 25 procent utsatts för någon typ av psykiskt, sexuellt och eller fysiskt övergrepp från nuvarande eller tidigare partner⁶. Resultatet är likartat vad som framkommer om kvinnors utsatthet i heterosexuella relationer. Även om all misshandel är olaglig ses ofta våldet inom samkönade relationer inte som lika allvarligt. Det faktum att parterna är av samma kön misstolkas som att de är jämbördiga.

Det finns lite kunskap om våld i samkönade relationer. Forskning har behandlat lesbiskas utsatthet inom nära relationer i högre grad än homosexuella mäns, bisexuellas eller transpersoners utsatthet. Stödet är också bristande. Transsexuella kvinnor tas till exempel inte emot på flera kvinnojourer och för män saknas nästan skyddat boende i Stockholm.

När familjen utgör en fara är det viktigt att samhällets skyddsnet fungerar. En intervjustudie som RFSL ungdom gjorde 2011⁷ visar att så tyvärr inte är fallet. Studien konstaterar att socialtjänsten, kuratorer, poliser och andra som kommer i kontakt med hbtq-ungdomar som lever i familjer med hedersnormer saknar kunskap och verktyg för att erbjuda skydd och hjälp. Trots att även hbtq-personer drabbas hårt av hedersrelaterat våld och förtryck associeras begreppet huvudsakligen med manliga familjemedlemmars våld och förtryck mot unga heterosexuella kvinnor. Det är viktigt att alla som mottar offentliga bidrag för att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck har ett tydligt hbtq-perspektiv i sitt arbete.

Miljöpartiet driver

- att det ska tas fram en handlingsplan för en hbtq-vänlig socialtjänst i Stockholm
- att Stockholms stad via socialtjänsten öppnar en riktad verksamhet mot män som utsatts för våld i nära relationer med jourtelefon och mottagning
- att det i Stockholm ska finnas tillgång till skyddat boende för män
- att det ska finnas en ökad öppenhet om våld i samkönade relationer med mer information både till hbtq-personer och till berörda myndigheter
- att kvinnojourer ska uppmontras att ta emot transexuella kvinnor och höja sin kompetens att bemöta lesbiska som blivit misshandlade av sina partners
- att alla som mottar offentliga bidrag för att arbeta mot hedersrelaterat våld och förtryck ska ha ett tydligt hbtq-perspektiv i sitt arbete

---

6 RFSL: Våldsamt lika och olika: En skrift om våld i samkönade parrelationer, 2008

7 ALMA Europa och RFSL Ungdom: HBT & Heder, 2011

9. Utbilda politiker och andra beslutsfattare i hbtq

Öppen diskriminering av hbtq-personer på arbetsmarknaden är ovanlig, men under ytan orsakar fördomar och osäkerhet en indirekt diskriminering. Stockholms stad är en av Sveriges största arbetsgivare och måste vara ett föredöme när det gäller anställningsprocesser och arbetsplatser fria från diskriminering.

Chefer och anställda med personal- och rekryteringsansvar måste ha god kunskap om fördelen med en mångfald i arbetsstyrkan. De har ett ansvar för att skapa arbetsplatser där alla kan vara öppna med vem de är. Medvetenheten om heteronormen och hur den styr våra liv är en bra början till en öppen arbetsplats. Därför ska stadens ledande personal samt andra med personalansvar få delta i kurser kring diskriminering, normer och öppenhet. Kurserna ska vara obligatoriska och lika självklara som andra kurser kring arbetsrättsliga frågor. Det är viktigt att alla har en grundläggande hbtq-kompetens. Det ska inte åligga enskilda medarbetare med stort engagemang i frågorna att utbilda sin omgivning.

Även Stockholms politiker måste få kunskap om diskriminering i allmänhet, inte minst hbtq-frågor, eftersom de sitter i beslutsfattande positioner som rör människors vardagsliv. Staden bör anordna en utbildningsserie för alla politiker om normkritik, lika rättigheter och diskriminering.

Miljöpartiet driver

- att stadens ledande personal samt andra med personalansvar ska delta i kurser om normkritik, lika rättigheter och diskriminering
- att Stockholms stad ska anordna en utbildningsserie för alla politiker om normkritik, lika rättigheter och diskriminering.

10. Behåll Pride-känslan året runt

För många av Stockholms invånare och tillresta är Prideveckan en av de bästa veckorna på året. För vissa är det den enda veckan då de kan vara sig själva och visa vem de älskar helt öppet. Det är bra att Stockholms stad sponsrar Pride och det ska staden fortsätta med. Prideveckan fungerar också som kunskapsspridare med många viktiga seminarier som sätter ljus på hbtq-frågor.

Den kärleksfulla känslan som råder under Prideveckan borde vara självklar även resten av året. För att skapa ett öppnare och kärleksfullare Stockholm bör staden genomföra en stadsövergripande kampanj på temat "Ett kärleksfullare Stockholm" när höstmörkret drar in över staden. Stockholms stad anordnar ofta attitydskapande kampanjer; det kan vara mot droger, för miljövänliga transportsätt eller andra ämnen som gynnar staden och dess invånare. På samma sätt bör en kampanj för ett mer öppet och inkluderande Stockholm anordnas.

Miljöpartiet driver

- att staden ska garantera ett långsiktigt ekonomiskt stöd till Pride-festivalen
- att det ska genomföras en attitydskapande kampanj för ett kärleksfullare Stockholm

II. Motverka diskriminering i alla dess former

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Glädjande är att lagskyddet mot diskriminering har förbättrats i Sverige. I den civilrättsliga diskrimineringslagen från 2009 finns mycket tydliga skrivningar inte bara mot diskriminering på grund av sexuell läggning utan också diskriminering avseende könsöverskridande identitet eller uttryck.

Ett effektivt diskrimineringskydd syftar inte bara till att kompensera och ge upprättelse till den som drabbas. Det fyller också en handlingsdirigerande funktion. Den arbetsgivare, restaurangägare eller skolledare som vet att avsiktlig eller oavsiktlig diskriminering riskerar att kosta ansevliga summor kommer att vara noggrannare med se till att diskriminering inte sker.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har kommunicerat att myndighetens uppdrag ska förändras. Myndigheten kommer fortsättningsvis att driva diskrimineringsmål som är principiellt viktiga, men har inte möjlighet att driva alla de mål som skulle behöva drivas och samtidigt ägna sig åt främjandearbete. Det behövs fler aktörer som driver diskrimineringsmål utöver DO och fackförbunden.

Det finns också ett egenvärde i att aktörer fristående från stat och kommun driver diskrimineringsfall och granskar det offentliga verksamheter. I Stockholmsregionen finns idag två antidiskrimineringsbyråer som verkar med begränsade resurser. Miljöpartiet anser Stockholms stad, i likhet med kommuner som Botkyrka och Örebro, ekonomiskt ska stödja antidiskrimineringsbyråernas arbete i staden.

Miljöpartiet driver

- att staden anslår ett långsiktigt verksamhetsstöd för antidiskrimineringsbyråers arbete i Stockholm

12. Ta fram en handlingsplan mot hat- och hetsbrott

Ett hatbrott mot en hbtq-person är ett brott som begås för att förövaren identifierar offret som homosexuell, bisexuell eller transperson. I lagstiftningen finns en straffskärpningsregel i brottsbalken 29 kap. 2 § 7 enligt vilken brott med motiv att kränka någon på grund av ras, hudfärg, nationalitet, etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning kan straffas hårdare än brott utan kränkingsmotiv.

Enligt Brottsförebyggande rådet identifierades 5 493 brottsanmälningar från år 2011 med ett hatbrottsmotiv; varav drygt 16 procent hade homo-, bi- och heterofobiska motiv. Kriminologen Eva Tiby som har forskat på området betonar att hatbrott inte, med några få undantag, handlar om enskilda galningar utan om en struktur av förakt och fördomar. Våldsverkare i nazistuniform hör till undantagen, istället framträder granntanten, arbetskamraterna eller killgänget i krogkön som de vanligaste förövarna.

Hat- och hetsbrott är strukturella fenomen. Brotten kan även betecknas som ”budskapsbrott”, det vill säga att de riktar mot många fler än det enskilda offret. Brotten är också instrumentella på så sätt att de syftar till att inskränka människors beteende och valfrihet, vilket också lyckas: studier visar att människor som utsatts för hatbrott blir mindre öppna och mer rädda under en lång tid efteråt. Att hatbrotten har ett ”budskap” och är instrumentella brott gör att de har en djupare inverkan på demokratin än andra brott.

Stockholmspolisen har under åren agerat mot hatbrott, bland annat genom inrättandet av en hatbrottsjour och genom att som första poliskår i Europa tillåta alla sina anställda att gå i Prideparaden i uniform. Det är dock inte bara polisen som hanterar hatbrottsproblematiken, utan även andra aktörer i Stockholm, exempelvis socialtjänst, hälso- och sjukvården och brottsofferjouren. Det är viktigt att även dessa aktörer förstår problematiken bakom hatbrott, hur en känner igen ett hatbrott och hur en bör agera. Miljöpartiet anser därför att Stockholms stad bör ta fram en kommunal handlingsplan mot hatbrott som ska implementeras inom berörda verksamheter.

Miljöpartiet driver

- att Stockholms stad ska ta fram en handlingsplan mot hat- och hetsbrott
- att hbtq-kompetens ska finnas på alla brottsofferjourer